

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

- א..... ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה ... מן האירוסין ... גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה
2.....
- ב..... אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור לקיימן בביאה שניה
4.....
- ג..... אנב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע
4.....
- ד.. כשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוח שעבר בימינו וראש בית אב ואבלים
וכל העם משמאלו וכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל
העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מאי טעמא חלשא דעתיה סבר קא חדי בי
6.....
- ה..... היינו סגן היינו ממונה
7.....
- ו.. אבלים עומדין וכל העם עוברין ... אבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ... החזיר רבי יוסי
את הדבר ליושנו בציפורי שיהיו אבלים עומדין וכל העם עוברין.....
8.....
- ז. התקין רבי יוסי בציפורי שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה
9.....
- ח..... התקין רבי יוסי בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית הכסא משום ייחוד
9.....
- ט... אין שורה פחותה מעשרה בני אדם ואין אבלים מן המניין בין שאבלים עומדין וכל העם
עוברין בין שאבלים עוברין וכל העם עומדין.....
10.....
- י. .... כי מנחם לאחריני אמר להו תתנחמו שמע מינה
10.....
- יא..... מלך לא דן כו'... לא שנו אלא מלכי ישראל אבל מלכי בית דוד דן ודנין אותן
10.....
- יב..... קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים
11.....
- יג. .... והועד בבעליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו
12.....
- יד..... נשיא שמחל על כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול
13.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

טו.....	והמקדש במלוא אינה מקודשת
14.....	
טז.....	מלוא ופרוטה דעתיא אפרוטה
16.....	
יז.....	שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו
16.....	
יח.....	כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו
18.....	

דף יט.

א. ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה ... מן האירוסין ...

גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה

כהן גדול אסור באלמנה ומצווה על הבתולה, וכבר התבאר במסכת קידושין דף עז: ודף עח. שאם קידש כהן גדול¹ אלמנה ובעלה, לוקה שתיים אחת משום (ויקרא כא פסוק יד טו) אֶלְמָנָה וְגו' לֹא יִקַּח וְאֶחָת מִשׁוּם וְלֹא יִחַלְלֵהּ זָרְעוֹ בְּעַמּוּיוֹ וְעוֹבֵר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה מִהַכְּתוּב: (ויקרא כא פסוק יג) וְהוּא אֵשֶׁה בְּבִתּוֹלָתָהּ יִקַּח – בתולה ולא בעולה. אבל בקידושין² או נישואים לחוד אינו לוקה³.

ואחד כהן גדול משוח בשמן המשחה, או המרובה בגדים, ואחד כהן העובר, ואחד כהן גדול שמנוהו ועבר, וכן כהן משוח מלחמה, שבא על אלמנה לוקה אחת, אע"פ שלא קידש. שנאמר (ויקרא כא פסוק טו) וְלֹא יִחַלְלֵהּ זָרְעוֹ בְּעַמּוּיוֹ כִּיֹּזֵן שֶׁבַעֲלָהּ חֲלָלָהּ, ופסלה לכהונה.

¹ רמב"ם איסורי ביאה פי"ז ה"ד

² דהילכתא כוותיה דרבא נגד אביו בקידושין עה ע"א דבקיודשין לחוד ליכא מלקות ועיין ל"ת קנט וקס האם יש איסור בקידושין עכ"פ מדרבנן בנושא גרושה או חללה וה"ה כאן

³ מנחת חינוך מצוה רסו אות א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

ואם מת⁴ אחיו ללא בנים אינו יכול ליבם את אשת אחיו שהרי אלמנה היא, וכבר התבאר במסכת יבמות דף כא. ולעיל דף יח: שכהן גדול שהיתה בימתו נשואה כיון שאסורה באיסור לאו ועשה כמו שהתבאר אינה מתייבמת⁵. שאין עשה דוחה לא תעשה ועשה⁶. ואם בא עלי' כהן גדול, לא נפטרה צרתה דאין עשה דוחה את ל"ת ועשה של אלמנה לכ"ג⁷.

ואם נפלה לו מן האירוסין⁸. למרות שאין בה אלא איסור לאו, ולא איסור עשה, מכל מקום

אינו יכול ליבם את אשת אחיו⁹ שהרי אלמנה היא, וכבר התבאר במסכת יבמות דף כ: ודף סא. שאם היתה היבמה¹⁰ אסורה על יבמה איסור לאו או איסור עשה, או שהיתה שנייה הרי זו חולצת ולא מתייבמת, ואף על גב שמן התורה היתה מותרת להתייבם¹¹ שהרי היבום הוא מצות עשה, וכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה יבא עשה וידחה את לא תעשה, אבל חכמים גזרו¹² שלא יתייבמו שמא יבא עליה פעם שנייה, שאין מצות עשה אלא

⁴ רמב"ם כלי מקדש שם הלכה י

⁵ וגם למור אהע"ז סי' קעה; חוסן ישועות יבמות כ ב, הסוברים שאיסור עשה נדחה מפני מצות עשה, ואף כשיש עמו לא תעשה, ועי' יש"ש שם וש"ת נוב"ק בתשובה שבסוה"ס, בד' הרמב"ם; קרי"ס יבום פ"ו; עי' פנ"י שם; עי' בהגר"א סי' קעד ס"ק א. ועי' שאג"א סי' לג שלדעת הרמב"ם עשה בקום ועשה דוחה עשה בשוא"ת, והאריך להקשות ע"ז כתבו אחרונים (עיין תורעק"א יבמות פ"ו מ"ד; ש"ת חמד"ש או"ח סי' לא אות ה; חוסן ישועות יבמות כ ב; ברוך מעם דין עדל"ת דין ג פ"א; ערל"ג שם ושם יא ב; מלבושי יום טוב אהע"ז סי' יח; קה"י יבמות סי' מב. ועי' חקרי לב אהע"ז סי' סח) שעשה של בעולה לכהן גדול הוא מצות עשה, שאינה נדחית מפני עשה אחר

⁶ ואף לרשב"א כתובות מ א, והובא בשמ"ק שם שאיסור עשה של בעולה לכהן גדול חשוב כלאו להדחות מפני עשה, עיין ש"ת נוב"ק בתשובה שבסוה"ס. ועי' המגיה באב"מ סי' קעד אות ב שאינה מתייבמת מן התורה, לפי שריבוי הכתוב "יבמתו", שבא לומר שיש יבמה שאינה עולה ליבום ועולה לחליצה, והיא יבמה מחייבי עשה או חייבי לאוין ועשה, אף בא למעט שאינה מתייבמת

⁷ ב"ש קעד א

⁸ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יז הלכה יב

⁹ רמב"ם כלי מקדש שם הלכה י

¹⁰ רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק ו הלכה י, שו"ע ולבוש אבהע"ז קעד א.

¹¹ ונדחה שם תירוץ של רבא דאמר דלא דחי עשה את ל"ת מאחר דיכול לקיים שניהם העשה ואת ל"ת וליתן חליצה ונדחה שם מטעם דקיי"ל חליצה במקום יבום לאו מצוה היא

¹² אולם עי' ש"ת הרשב"א ח"ד סי' רפ, שמו' שאין חייבי לאוין מתייבמות מה"ת לפי שאפשר בחליצה, ועי' מש"כ בש"ת מגיד מראשית (אלפנדרוי) סי' ה (דף לה ע"א) וחקרי לב יו"ד הל' שבועות סי' פה וקוה"ע סי' יד אות ד בדעתו. ועי' ראב"ן יבמות (עהרענרייך דף רלט), שהיבוי לאוין אינן מתייבמות מה"ת, והביא הלימוד מ"יבמתו", ושוב כי שמה"ת עשה דוחה ל"ת, ולכן אם בא עליה קנאה, עי' להלן, וצ"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ביאה ראשונה בלבד¹³, וגזרו ביאה ראשונה משום ביאה שנייה¹⁴, לכך אינה מתייבמת¹⁵, אבל מ"מ צריכה חליצה שהרי היא זקוקה לו מן התורה לביאה ראשונה.

ולפיכך חולץ הוא לה¹⁶, ואם מת הוא בלא בנים, חולצים לאשתו, ומייבמין את אשתו, ואם גירש אשה מותרת להנשא לשאר העם.

ב. אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור לקיימן בביאה שניה

עוד התבאר שם דף כ: שיבמה¹⁷ שהיא אסורה ליבם, בלאו או בעשה או באיסור שניות דרבנן חולצת ולא מתייבמת. ואם עבר ובא עליה, קנאה, ונפטרת צרתה¹⁸. שבביאתה נעקרה הזיקה לגמרי מבית זה מן התורה¹⁹, ואם רוצה אח"כ להוציאה, מוציאה בגט.

ג. אנב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע

¹³ וכתבו תוס' לאו דוקא אלא אפילו נמר הביאה נמי אסור כי היבמה נקנית בתחלת הביא' וכתבו תוס' שם מדביאה הראשונה מותרת ביבם אפילו מן הארוסין אף על גב דק"ל אין אשה מתעבר' מביאה ראשונה ש"מ דלא בעינן שתהי' ראוי' להקמת שם אלא כשהם ראויים להקמת שם לאפוקי איילונית וסריס, מכאן נראה ה"ה אם רוצה רק לבעול פ"א ולגרש אותה מיד ג"כ מותר. ב"ש שם א

¹⁴ עיין ברמב"ם שזה טעם לאיסור אף בשניות, עיין ביאור הגר"א שם א שמעם זה אף להיבי עשה.

¹⁵ וכתבו אחרונים (עיין שו"ת רחש לבב סי' יז; מנחת פתים אהע"ז סי' קעד ס"א) שמטעם זה אף במקום שאין היבמה יכולה לחלוץ, כגון שהיא אילמת וכיוצא, אם היא מחייבי לאוין אסורה להתייבם, אף על פי שתתענג לעולם. אולם אם אינה אסורה בביאה שניה אתי עשה ודחי לא תעשה. עיין חקרי לב יו"ד הל' שבועות סי' פה (דף פא ע"ב) ולהכי בנשבע שלא ליבם, מייבם או חולץ.

¹⁶ רמב"ם כלי המקדש שם

¹⁷ שו"ע ונו"כ קעד א

¹⁸ ונדחה שם תירוץ של רבא דאמר דלא דחי' עשה את ל"ת מאחר דיכול לקיים שניהם העשה ואת ל"ת וליתן חליצה ונדחה שם מטעם דקיי"ל חליצה במקום יבום לאו מצוה היא. ב"ש שם ג

¹⁹ וא"כ קשה הא חייבי עשה מבואר דף ד' ע"ב בתו' ד"ה גזרה דנמי אך מיבמתו זקוקה לחליצה כנראה מדעתם הא ליבום ד"ת א"ע דמה אולמה דהיא עשה מההיא עשה וא"כ למה תפטר צרתה והיש"ש פ"ב סי' ד' כתב מי שבא על חייבי עשה לא זו שאין פוטרת צרתה אלא אף היא לא נפטרה וצריכה גט וחליצה וכן בספר שאנת ארוי' סי' ל"ג תמה בזה. אמנם בפ"י כתו' דף מ' כ' ונ"ל מזה כיון דח"ע דהיינו מצרי ואדומי לאו עשה גמור נינהו אלא לאו הבא מכלל עשה לא עדיף ההיא עשה מלאו גמור והא דעשה עדיף מל"ת היינו עשה גמורה שיש בה קום עשה, והתוס' איירי באלמנה לכ"ג דהוי עשה גמור. בית מאיר ועיי"ש שהאריך. ועי' שאנ"א סי' לג שלדעת הרמב"ם עשה בקום ועשה דוחה עשה בשוא"ת, והאריך להקשות ע"ז.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף ית. שכהן גדול שמת לו מת²⁰ אינו יוצא אחריו, שכהן גדול אינו מטמא למת מן המתים²¹, במיזן ממיני הטומאה בין בנגיעה בין במשא, ואפילו לקרובים שמצוה על כהן הדיוט ליטמא להם אינו מטמא, שנאמר (ויקרא כבא פסוק יא) וְעַל כָּל נַפְשֹׁתַיִם לֹא יָבֵא לְאָבְיוֹ וְלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא. ואם נגע או נשא לוקה.

ואינו יוצא מפתח ביתו או מן המקדש. וזה שנאמר בכהן גדול (שם כא פסוק יב) וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יִחַלֵּל, וי"א²² שאינו אלא בשעת העבודה בלבד, ושלא בשעת עבודה²³ אינו אלא איסור מדרבנן. וי"א²⁴ שמדרבנן מניח עבודתו ויוצא. אולם אינו יוצא אחר מתו. וי"א²⁵ שיש בכהן גדול תוספת

²⁰ שם הלכה ה

²¹ רמב"ם אבל פ"ג ה"ו

²² רמב"ם ביאת המקדש פ"ב ה"ה

²³ רמב"ן ויקרא פכ"א פס' יב וז"ל שם "כל זה אסמכתא מדבריהם הם הנהיגו סילסול בכהן גדול שלא יצא אחר המטה, לפי שהוא אינו מטמא לקרובים, ואדם בהול על מתו, שמא יגע בהן בענין ויפל יוסף על פני אביו (בראשית נ א)" וכ"כ הכס"מ כלי המקדש פ"ה ה"ה בדעת הרמב"ם

²⁴ תוס' יומא יג ע"ב ד"ה היה ובגמ' שם "היה עומד ומקריב על גבי המזבח ושמע שמת לו מת מניח עבודתו ויוצא דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר יגמור ורש"י פי' בכהן הדיוט ותוס' הקשו שם עליו וכתבו "ול"ג דבכהן גדול איירי אף על גב דכהן גדול מקריב אונן ה"מ מדאורייתא אבל מדרבנן ס"ל לרבי יהודה מניח עבודה ויוצא ואל תתמה דהא מסקינן גזירה שמא יאכל אלמא אע"ג דכהן גדול מקריב מדאורייתא כל היום (מודו) ביה רבנן א"כ ברייתא נמי איכא למימר מעיקרא דבכהן גדול איירי ומדרבנן" וכיון דקיי"ל דהלכה כר' יוסי נגד ר' יהודה (עיין עירובין מו ע"ב תוד"ה דילמא עירובין צו ע"א וכ"מ רי"ף הולין לב ע"א מדפי הרי"ף) א"כ לא חיישינן מדרבנן להכי, וכן כתב בליקוטי הלכות זבחים יז (י ע"א בדפ"י) אבל בפסקי התוספות יומא שם אות יג כתבו כר' יהודה ואפשר שהם גרסו במחלוקת זו ר' יהודה ור' שמעון במקום ר' יוסי וקיי"ל ר' שמעון ור' יהודה הלכה כר' יהודה ובעין זה כתב בליקוטי הלכות שם בזבח תודה ד"ה ואיכא מרבואתא בדעת רש"י ועיין במאירי שם וע"כ צ"ל לדעת תוס' שאין איסור לכהן גדול אונן לצאת מבית המקדש בשעת עבודתו שאל"כ האידך מדרבנן מחשש שמא יאכל אמרו לו רבנן לעבור בקום ועשה ולצאת מן המקדש אלא ע"כ שאין לו איסור רק שבוה שונה מכהן הדיוט שכהן הדיוט אסור לו לעבוד וכהן גדול רשאי אבל איסור לצאת אין להם כלל אמנם אינו מסתבר כלל שהרי פשטיה דקרא הוא ומן המקדש לא יצא דהיינו כשמת לו מת ולכן אפשר דיוצא היינו שאינו ממשיך לעבוד או לחלוק אבל אסור לצאת מן הקדש ודוחק אמנם יותר נראה דמה שאסור היינו שלא ייצא על מתו אבל לצאת מן המקדש שלא על מתו בזה אין איסור ויבואר על פי מש"כ הרמב"ן עה"ת שם "לפיכך אני אומר כדי לקיים כל דברי חכמים, שעיקר הכתוב הזה יזהיר בכהן גדול שלא יצא מן המקדש בשעת עבודה על כל נפשות מת, ולא יחלל את המקדש שיעזוב עבודתו לכבוד המת, אבל יהיה כבוד המקדש ועבודתו גדול עליו מכבוד המת ואהבתו אותו וכל שכן שאם מניח עבודתו ללא דבר ויוצא שעובר בלאו הזה, אבל הזהירו הכתוב בענין המת להתיר לו העבודה כשהוא אונן, ומאחר שהיא מותרת לו אם יניחנה מרצון עצמו יהיה הלול המקדש וזה הוא פירוש הכתוב הזה"

²⁵ חינוך מצוה קנא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

שאם מת לו מת הרי הוא מוזהר מלאו זה שלא יצא מפתח ביתו, או מן הקדש אחר המטה אפילו שלא בשעת עבודה²⁶.

ד. כשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוח שעבר בימינו וראש בית אב ואבליים וכל העם משמאלו וכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מאי טעמא חלשא דעתיה סבר קא חדי בי

כבר התבאר לעיל דף יח. שכהן גדול לא יכנס²⁷ לבית המשתה ולא לסעודה של רבים אפילו הם של מצוה, אבל הולך הוא אם רצה לבית האבל.

וכשהוא הולך אינו הולך בערבוביא עם שאר הכהנים, אלא מסבין אותו הכהנים וחולקין לו כבוד, והסגן ממצעו בינו לבין העם, והסגן ומשוח שעבר מימינו²⁸, וראש בית אב והאבלים וכל העם משמאלו, ואומר לאבלים תנוחמו, והן מכבדין אותו כפי כהן.

וכהן גדול שמת לו מת²⁹, חייב בכל דברי אבילות, אלא שאסור לו לקרוע בגדיו למעלה ולגדל פרע ולצאת אחר המטה, וכל העם באים לנחמו לביתו, והוא עומד בשורה וסגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו³⁰, ואומרים לו אנו כפרתך והוא אומר להם תתברכו מן השמים.

²⁶ ונראה שאף לדעתו אין לוקה על זה וכן הרמב"ם בפ"ה ה"ה מכלי המקדש לא הזכיר מלקות בזה ועיין בחי' הגרי"פ לסה"מ לרס"ג ל"ת רמז (רמא ע"א)

²⁷ רמב"ם כלי המקדש פרק ה הלכה ד

²⁸ כגון שאירע פסול בכ"ג ומינו אחר תחתיו ומשעבר פיסולו של ראשון חוזר לעבודתו ושני קרי ליה משוח שעבר.

²⁹ שם הלכה ה והלכות אבל פרק ז הלכה ו

³⁰ ולא הזכיר משוח שעבר וע"כ משום דחלשא דעתיה סברר קא חדי בי וצ"ע שלא הזכירוהו האחרונים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אולם משוח שעבר³¹, כלומר אם מינו כהן גדול זמנית במקום הכהן הגדול³², ואז חזר לעבודתו, הכהן הזמני נקרא משוח שעבר והוא אינו בא לנחם את הכהן הגדול, כדי שלא תהיה חלישות הדעת לכהן הגדול, שיחשוב שהוא שמח בצערי, משום שהעבירו אותו והחזירו אותי למשרתי³³.

ה. היינו סגן היינו ממונה

ממנין כהן אחד³⁴ יהיה לכ"ג כמו המשנה למלך והוא הנקרא סגן³⁵, והוא הנקרא ממונה³⁶, ויהיה עומד לימין כהן גדול תמיד וזה כבוד הוא לו וכל הכהנים מתחת יד הסגן.

³¹ בכסף משנה שם הקשה מדוע לא הזכיר הרמב"ם דין זה ועיים במעשה רקח שכתב לא זכיתי להבין קושיא זו דהא מכיון שרבינו לא הזכיר בזו אלא סגן וראש בית אב כמ"ש בדין הקודם מינה דמשוח שעבר לא ואי משום שהיה לו להזכיר הטעם נראה דאין בזה קפידא דאין נפקותא לענין דינא. וכן בהר המוריה "הא שפיר כתב רבינו דהמשוח שעבר לא היה עמו ואם על השמיעו את הטעם תמה הלא אין מדרך רבינו רק לכתוב פסקים ולא טעמים".

³² משום שארע בו פסול וכדומה.

³³ בשביל שהכה"ג רואה בו צרה מחיים וחושב הנה זה מחכה למיתתו וישמש הוא, דלכאורה הלוא תמיד מעדיפים למנות לכהונה גדולה את מי ששימש מקודם בתור סגן ע' ירו' יומא פ"ה ה"ח א"כ כשיתמנה איזה סגן שהוא נחוש לאיבה שהרי הוא שהוקבע לממלא מקומו, וע"כ דלא חיישינן לאיבה שהכה"ג יוכל לחשוב שהוא יאריך ימים יותר מסגנו, אך במשיח שעבד במקומו כיון דאיתרע מזלו של כה"ג שארע בו פסול בזמן שהיה צריך לעבוד בקודש והנה נדחה מפני סגנו, ועכשיו שמת אחד מן האחים או הקרובים לו שתדאג כל המשפחה שמא מן שמיא כבר אוקמוהו לסגן זה במקומו וכבר בא זמנו של השני לכן חלשא דעתיה וסבר קא חדי בי. מרגליות הים

³⁴ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ד הלכה טז

³⁵ כוון רבינו למה שכתוב במלכים ב' ק' כ"ג (י"ד) ויצו המלך את חלקי הכהן הגדול ואת כהני המשנה, ושם כ"ה (י"ח) שריה כהן הראש ואת צפניהו כהן משנה, וכן בירמ' נ"ב (כ"ד), ותרנום יונתן סגני כהונה. או"ש שם. ועי' רפ"ג דיומא (ובתוס' שם ט"ו ב' ד"ה אמר וכו') ובסוטה מ"ב א' תוס' ד"ה סגן וכו' ותוס' מנחות ק' א' ד"ה אמר וכו' ועי' סנהדרין כ"ב ב' יעו"ש היטיב בכל המקומות. הר המוריה

³⁶ ועיין רש"י יומא כח א' וכ"ה בר"ב שם פ"ג מ"א ונקרא ממונה מפני שהוא ממונה לעבוד תחת הכה"ג אם יארע בו פסול ר"ב פ"ב מ"א דסנהדרין ועיין תו"י יומא שם ד"ה אמר להם הממונה דפליגי וס"ל דממונה היה אדם אחר שהיה ממונה מיוחד לכך ושמא היה ממונה על הפייסות וכ"ה שם טו ב' בתוד"ה אמר וכ"ה בתוד"ה להם מנחות ק א' ועיין סוטה מב א' סגן לא ממונה דתניא וכו' ועיין"ש תוד"ה סגן לא ממונה וז"ל "וודאי ממונה היה לדברים שמינהו אחיו כדתנן יומא כח א' אמר להם הממונה אבל מן התורה אין לו שום מינוי ושררה וכו' וצ"ע ועיין תפא"י יומא פ"ג מ"א אות א' וז"ל "הממונה על הפיס והוא סגן" וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ו. אבלים עומדין וכל העם עוברין ... אבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ... החזיר רבי יוסי את הדבר ליושנו בציפורי שיהיו אבלים עומדין וכל העם עוברין

ביצד מנחמין³⁷ את האבלים, אחר שקוברין את המת מתקבצין האבלים ועומדין בצד בית הקברות, וכל המלוין את המת עומדין סביב להן שורה לפני שורה³⁸ ואין שורה פחותה מעשרה ואין אבלים מן המניין.

האבלים עומדין לשמאל המנחמין, וכל המנחמין באין אצל האבלים אחד אחר, ואומרים להן תנוחמו מן השמים, ואחר כך הולך האבל לביתו, וכל יום ויום משבעת ימי אבלות באין בני אדם לנחמו, בין שבאו פנים חדשות בין שלא באו.

ובימינו³⁹ לא נהגו לעשות אלא מעמד אחד בצאתם מן הקבר עושין שורה אחת⁴⁰ ואומרים קדיש ובאשכנז ובצרפת אומרים צידוק הדין ואח"כ אומרים קדיש ומנחמין האבל ומלוין אותו עד ביתו.

³⁷ רמב"ם הלכות אבל פרק יג הלכה א ב

³⁸ והרמב"ן כתב המנהג שהיו נוהגין בימי רבותי כך היו קוברין המת והזורין למקום סמוך לבית הקברות והוא הנקרא מקום מעמד של בני המשפחה ומתעכב שם האבל ועומד לצד אחד והעם מסדרין עצמן לפניו שורות שורות שורה ראשונה בקרובים ושנייה בחברים ושלישית בכל העם ואין שורה פחותה מ' בני אדם ואם היו מועטים נעשו כולם שורה אחת והיו מזכירין שם עניני תחיית המתים כגון האל הגדול ברוב גדלו אדיר והזק ברוב נוראות מיהיה המתים במאמרו ומבקשים רחמים על המת לומר הוא יזכה פלוני לתחיית המתים ואינו חותם בזה ומקדישין שם ואומרים בעלמא דהוא עתיד לחדתא עלמא וכו' וזה הוא הנקרא המפטיר בבית עלמין ואח"כ במקום שנהגו לעשות מעמד ומושב עומד ש"צ ואומר עמדו יקרים עמודו ועומדין ואומרים ברוך דיין האמת וכיוצא בזה דבר של צידוק הדין בקצרה ואח"כ חוזר הש"ץ ואומר להם שבו יקרים שבו וכך עושין עד ז' פעמים ובפעם הז' כשאומר להם עמדו יקרים עמודו עומדין וכל העם עוברים שורות שורות על הסדר שהושבו ועוברין משמאל האבל וכל אחד אומר לו תתנחם מן השמים ומשם הולכין למקום אחר סמוך לזה והוא הנקרא מקום הספדו וסופדין ומקוננין כדרך ומשם לרחובה של עיר ומברכים על הכוס ברכה שמסיימין בה בא"י מנחם אבלים ואם בא לרבות בברכות כנגד שבחו של הקדוש ברוך הוא ולחתום בה בא"י מחיה המתים וכנגד המנחמין בא"י משלם הגמול וכנגד כל ישראל לחתום ברוך עוצר המגפה הרשות בידו לרבות כפי הענין ולהאריך בשבחו של הקדוש ברוך הוא ובקשת רחמים ממנו

³⁹ טור יו"ד שעו מהרא"ש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

והמנהג שאחר הקדיש מרחיקים ד' אמות מהקברים ועומדים בשורה, והאבל חולץ מנעליו⁴¹ ועובר בין השורה והעומדים מנחמין אותו "המקום ינחם אותך (ולרבים אתכם) בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

ז. התקין רבי יוסי בציפורי שלא תהא אשה מהלכת

בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה

לא תהא אשה⁴² מהלכת בשוק ובנה⁴³ קטן⁴⁴ אחריה, שמא יתפשו בנה מאחריה ותלך היא אחריו להחזירו ויתעוללו בה הרשעים שתפשוהו.

ח. התקין רבי יוסי בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית

הנסא משום ייחוד

⁴¹ עיין שו"ע יו"ד שעה א ושעו א

⁴² שו"ע ונו"כ אבהע"ז כב יד

⁴³ וכתב בס' ערוך השולחן (סי"ב) דכל שכן דבת לא תלך אחריה דבבת עצמה יש חשש שתתפס ותתאנס עכ"ל. וצריך עיון, דא"כ בת לא תלך בשוק גם בלא אמה דשמא תתפס ותתאנס. ברם נראה, דעל בת שהיא קטנה אין חשש שיתפסוה דכיון שהיא קטנה אין יצרם עליה, ואם היא גדולה אין חשש כי תשכיל לברוח, ורק באשה גזרו שלא תלך עם בנה וכמעשה שהיה שבערמה הכניסוה למקום הפריצים והתעוללו בה וכרש"י סנהדרין (יט א), ואה"נ דגם עם בתה קטנה לא תלך דגם כשהולכת עם בתה איכא חשש כמו בהולכת עם בנה, אבל אין זה בדרך כל שכן, דאין חשש שיתעוללו בקטנה עצמה וכנ"ל. וביותר יתכן לומר, שלא אסרו אלא בבנה שלא תלך אחריה, ומשום דאותו מעשה בבנה היה, וכעין הא דשבת (ס א) גבי סנדל המסומר דפריך אי הכי אפילו בחול נמי ליתסר ומשני מעשה כי הוה בשבת הוה עיין שם, הרי דאף דמסברא איכא למגזר גם בחול מ"מ לא גזרו אלא דומיא דמעשה. וה"נ אף דמסברא איכא למגזר גם בבתה מ"מ לא גזרו אלא כעין אותו מעשה שגזרם להגזרה. וכן מוכח ממה שלא כתבו הרמב"ם והשו"ע אלא שלא ילך בנה אחריה ולא אמרו גם בתה. וצ"ע. שו"ת להורות נתן חלק ז סימן צח

⁴⁴ פרש"י בנה קטן וכ"כ במאירי, ובשו"ע אינו מבואר אם קטן דוקא, ומסתבר שכן דעת השו"ע, ואינו מבואר עד כמה הוא בגדר קטן לענין זה, וגדר בנה אחריה כל שאינה ראה אותו, ע"כ צדדים דלאחריו אסורים וצדדים שלפניה מותרים. שו"ת שבט הלוי חלק ה סימן רה אות ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תקנו חכמים⁴⁵ שיהיו הנשים מספרות זו עם זו⁴⁶ בבית הכסא כדי שלא יכנס שם איש ויתייחד עמהן, ויש אומרים⁴⁷ שזה דוקא בימיהם שהיו בתי כסאות שלהן בשדות, אבל שלנו שהם בעיר אין לחוש.

ט. אין שורה פחותה מעשרה בני אדם ואין אבלים מן

המנין בין שאבלים עומדין וכל העם עוברין בין

שאבלים עוברין וכל העם עומדין

כבר התבאר שאחרי שנקבר המת המנהג שאחר הקדיש מרחיקים ד' אמות מהקברים ועומדים בשורה, ואין שורה פחותה מעשרה אנשים והאבלים אינם ממיין עשרה אלו, והאבל חולץ מנעליו⁴⁸ ועובר בין השורה והעומדים מנחמין אותו "המקום ינחם אותך (ולרבים אתכם) בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

י. כי מנחם לאחריני אמר להו תתנחמו שמע מינה

כבר התבאר שכהן גדול שכשהולך לבית האבל לנחם מסבבין אותו הכהנים וחולקין לו כבוד, והסגן ממצעו בינו לבין העם, והסגן ומשוח שעבר מימינו⁴⁹, וראש בית אב והאבלים וכל העם משמאלו, ואומר לאבלים תנחמו, והן מכבדין אותו כפי כחן.

יא. מלך לא דן כו'... לא שנו אלא מלכי ישראל אבל

מלכי בית דוד דן ודנין אותו

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם יג

⁴⁶ וקשה אחת נמי תשמיע קולה, ונראה דבאמת בבה"כ סתום אין ד"א ליכנס כלל, אלא החשש בשביל פרוץ, א"כ באחת החשש ביותר מכשהיה, משא"כ בשתים מספרות אין לחוש כל כך שמא יעזו ליכנס כשהוא סתום. מרומי שדה שם.

⁴⁷ רמ"א שם

⁴⁸ עיין שו"ע יו"ד שעה א ושעו א

⁴⁹ כגון שאירע פסול בכ"ג ומינו אחר תחתיו ומשעבר פיסולו של ראשון חוזר לעבודתו ושני קרי ליה משוח שעבר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף יח. שמלכי בית דוד⁵⁰ אף על פי שאין מושיבין אותם בסנהדרין, יושבין ודנים הם את העם, ודנים אותם אם יש עליהן דין, ומעידין עליהן. ודנים ככהן גדול⁵¹, שבכל דיני ממונות שוה להדיום, אבל אם צריכין לדון דיני נפשות אין דנין אותו דיני נפשות אלא בב"ד הגדול בלבד שנאמר (שמות יח פסוק כב) פֶּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלַיךָ. דרשינן הדבר הגדול של הגדול (סנהדר' יח, ב), ומשה הוי במקום כל הסנהדרין, והוא כשצריכין לדון למיתה, אבל למלקות גרזן בב"ד של שלשה ככל אדם.

היה יודע איזה⁵² עדות אינו חייב להעיד ואפילו בב"ד הגדול, שאין זה מכבודו שיעמוד לפני ב"ד ושילך ויעיד, אך אם המלך צריך לעדותו ילך ויעיד בב"ד הגדול משום כבודו של מלך. וה"ה אם העדות היה לדבר איסור לאפרושי מאיסורא, או לקידוש החדש, הולך ומעיד

אבל מלכי ישראל גזרו חכמים שאין דנין ואין דנין אותם ולא מעיד ולא מעידין עליו, לפי שלבן גם בהן ואין נכנעים לדברי תורה ויבא מן הדבר תקלה והפסד על הדת.

יב. קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים

כבר התבאר במסכת ב"ב דף ס: ולעיל דף יח. שאדם שעובר⁵³ בעצמו את אותה עבירה, אינו יכול להוכיח חוטאים אחרים. עליו לשוב תחילה בתשובה מעבירה זו ולאחר מכן יוכל להוכיח אחרים, כפי שאמרו: "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים"⁵⁴.

⁵⁰ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ב הלכה ה והלכות מלכים פרק ג הלכה ז

⁵¹ מים חיים לפר"ח

⁵² שם הלכה ט ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן כד סעיף יד

⁵³ כ"מ בחפ"ן חיים – חובת השמירה פרק ח אות י וכ"כ בכוכבי אור מאמר מז וכתב שלפ"ז אפ"ל כי מה שאמר ראב"ע תמה אני אם יש בדור הזה מי שיוודע להוכיח הוא כפשוטו מצד קשוט עצמך וכו',

⁵⁴ ועיין בשל"ה מסכת שבועות פרק גר מצוה קו. אמנם, הדורש לרבים, יראה שידרוש לשם שמים, להיות זוכה ומזכה לרבים, וכל דרוש ישליש לשלשה חלקים. חלק אחד, ידבר פשטים טובים בפרשה, המובהר מהמפרשים, ויאמרם בשמם, ויוסיף כפי שכלו הטוב. חלק השני, יאמר דינים, ללמד לרבים, בפרט לאותם שאינן בני תורה כל כך לומר דינים המצטרפים, כגון סדר כל היום, ודיני ציצית, ותפילין ומוזוה, והלכות שבת, והנהגת הבית בהלכות אישות, והלכות ביאה, וכיוצא בזה הרבה. חלק השלישי, דברי מוסר, מחובת הלבבות,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת סנהדרין

יג. והועד בבעליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על

שורו

כבר התבאר במסכת ב"ק דף קיב: שאמרה תורה (שמות כא פסוק כט) **והועד בבעליו ופירשוהו יבא בעל השור ויעמוד על שורו**, מכאן⁵⁵ אמרו חז"ל **שלא יקבלו עדות שלא בפני בעל דין**, ואם קבלוהו שלא בפניו אין דנין על פיו⁵⁶.

ואם העידו שלא בפניו חוזרין ומגידין בפניו⁵⁷, ואם כווננו עדותן עם הראשונה עדותן קיימת, ולא אמרינן נוגעין בעדותן הן כיון שנשבטו בעדות ראשונה, דלא מחזקי נפשייהו ברשיעי, ואם שינו בעדותן בפעם שני ממה שהגידו בראשונה, הולכין אחר העדות השני שהגידו בפניו, אף על פי שהגידו בראשונה על פי החרם⁵⁸, ויש חולקים⁵⁹ ואומרים דמדרבנן הוא⁶⁰, וקרא אסמכתא בעלמא הוא, לפיכך מקילינן בה ואמרינן לא אמרו אלא לכתחילה אבל אם נתקבל העדות שלא בפניו כשר בדיעבד.

יש אומרים שלא אמרו אין מקבלין עדות אלא בפני בעל דין היינו בדיני ממונות, אבל בקטטות ומריבות שיש לחוש שאם יעידו בפניהם יתקוטטו עם העדים וגם יתקוטטו זה עם זה בשעת גביית העדות בפני ה"ב"ד, תקנו הגאונים שמקבלין העדות שלא בפניהם, גם לא יגלו לבעלי דינים מי הם העדים.

ודוקא כשאין ה"ב"ד רוצין לדון אחד מהם על פי הדין ולענוש ואין כוונתם רק להשקיט הקטטה ולהורות כפי צורך המריבה והשעה, אבל כשרוצים לענוש ולדון אחד מהם כפי הדין אין לקבל העדות אלא בפניו.

וראשית חכמה, וכיוצא בהם הרבה מאד. וכל המוסר שמיסר, יראה שיהיה בו, לקיים 'קשומט עצמך ואחר כך קשומט אחרים' (בבא מציעא קז ב).

⁵⁵ שו"ע ונו"כ כה טו

⁵⁶ וטעמא דמסתברא הוא מפני שבפניו לא יוכל להענין וישים על לבו אמתת הדברים להגיד האמת, מה שאין כן כשמעיד שלא בפניו.

⁵⁷ רמ"א שם

⁵⁸ דכל שלא בפניו כהוין לב"ד דמי ולא דקדקו בו והוזרין ומגידין בפניו, דהזקה מה שיגידו בפניו מדקדקין ומגידין האמת.

⁵⁹ ר"י נ"ב ח"ב ומרדכי פ' הגזול בתרא מובא ברמ"א שם

⁶⁰ מהרש"ל (ביש"ש ב"ק פ"י סי' ט) פסק דאפילו בדיעבד לא מהני העדות שקבלו שלא בפני בעל דין, והביאו הש"ך (סקי"ט).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדין היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

היה הבעל דין חולה⁶¹ וירא שמא ימות ומבקש שיקבלו העדות בחייו, כי הוא יזכיר לעדים לכוין את העדות יותר⁶², או שהיו עדים חולים ומסוכנים שמא ימותו, מקבלין העדות מיד שלא בפני בעל דין ואין צריכים להמתין אפילו עד שישלחו אחריו⁶³.

ואם העדים מבקשין לילך למדינת הים הרי יש שהות לשלוח אחריו⁶⁴, לפיכך אין גובין מיד עד שישלחו אחריו, ואם שלחו אחריו ולא בא מיד גובין שלא בפניו, וכן אם לא הודיעוהו ויש לחוש שהעדים לא ימתינו עד שיודיעוהו, אין ממתניין וגובין מיד שלא בפניו.

ואם היה הנתבע חולה ואמר התובע שיקבלו עדותו בחיי הנתבע שלא בפניו, כדי שיחזיקוהו בנכסי הנתבע בחייו, מפני שחושש שאם ימות יצטרך להמתין עד שיגדילו היתומים, כי לא ישמעו העדות בעודם קטנים, אין שומעין לו לקבל העדות שלא בפניו לחוב ליתומים שלא כדין, כי מול רע שלו גרם שחלה הנתבע ואין מקבלין העדות שלא בפניו⁶⁵. ויש אומרים שהוא הדין גם כשפתחו ליה בדינא ושלחו אחריו ולא בא, אפילו אין העדים מבקשין ללכת למדינת הים, כיון ששלחו אחריו ולא בא פושע הוא ומקבלין שלא בפניו, והוא שפתחו ליה בדינא⁶⁶.

דף יט:

ד. נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול

⁶¹ שו"ע ונו"כ שם טו

⁶² דדוקא בתובע שהולה הקילו משום שיאמר אני רוצה להזכיר העדים לכוין את העדות ואם אמות תשתכח העדות ויפסיד כל החוב. משא"כ בהולה הנתבע דאזי יכול לגבות החוב כשיגדלו היתומים, וגם משום שבכאן לא פשע במה שלא בא כיון שהוא חולה ולא היה יכול לבוא. סמ"ע שם נא

⁶³ שאין אנו שלימים ברוח וחוששין שמא בין כך שישלחו אחריו ימותו

⁶⁴ לבוש ועיין סמ"ע נ

⁶⁵ לבוש וסמ"ע שם נב

⁶⁶ פירוש שכבר טענו לפני הדיינים והביא התובע את עדיו ושלחו ב"ד לנתבע שיבא וישמע עידי התובע ולא בא, או אפילו לא פתחו ליה בדינא וצריך לדון בפני אותם דיינים ושלחו אחריו ולא בא גובין שלא בפניו לבוש וסמ"ע שם נד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת סוטה דף מא: ובקידושין דף לב: שהנשיא⁶⁷ יכול למחול על כבודו, ואין צריך לקום בפניו ולנהוג בו שאר עניני כבוד, ואעפ"כ מצוה לכבדו ולקום מפניו קצת.

אולם מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול ולפיכך אסור לראותו כשהוא ערום ולא כשהוא מסתפר, ולא כשהוא בבית המרחץ, ולא כשהוא מסתפג.

טו. והמקדש במלוה אינה מקודשת

כבר התבאר במסכת קידושין דף ו: שהמקדש במלוה⁶⁸ שבידה אפילו הוא מלוה בשטר ואמר לה הרי את מקודשת לי במלוה שיש לי אצלך, אפילו אמרה הן אינה מקודשת, שהרי אין כאן דבר בעולם שהוא נותן לה, ואפילו עדיין המעות בידה ולא שלחה בהן יד אינו כלום⁶⁹.

ואין הבדל בין מלוה לשכירות פעולה, ואפילו הגיע זמן השכירות והמלוה לגבות, ואפילו החזיר לה השטר ויש בשטר עצמו שוה פרוטה אינה מקודשת, שלא היה דעתו אלא על מעות המלוה לא על השטר⁷⁰, ויש מחמירין בזה⁷¹. ויבואר עוד להלן דף מח. בעזיה"ת

הלואה לה עתה מאתים⁷², ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת זמן שארויח לך במלוה זו שתהיה בידך כך וכך יום ואני איני תובעה ממך עד זמן פלוני, הרי זו מקודשת, שהרי היתה נותנת פרוטה בעד הלואה זו בהרחבת זה הזמן ובאותה פרוטה מקודשת לו, אבל אסור לעשות כן מפני שהוא כריבית, אבל ריבית גמור אינו⁷³.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד רמ"ד יד

⁶⁸ שו"ע ונו"כ שם כה ז

⁶⁹ דהני מעות דידה נינהו דמלוה להוצאה נתנה והוי כאילו הוציאה אף על פי שלא הוציאה, והרי השתא הוא לא יהיב לה מידי ובמה תתקדש. לבוש שם ט"ז שם טו ועיין ב"ש שם יט שכ"ב רש"י והרא"ש והר"ן והטור אבל הרמב"ם כתב פ"ה דין י"ג מלוה להוצאה ניתן ואין כאן שום דבר קיים ליהנות בו מעתה שכבר הוציא אותו דינר ועבר הנאתו משמע אם עדיין בעין בידה מקודשת אבל בכל הסוגיא לא משמע כן ועיין בחדושי מהרי"ט. ועיין באר היטב שם כד שהקשה לא ידעתי האיך נעלם ממנו הב"י שכתב דס"ל להרמב"ם כיון דלהוצאה ניתנה אעפ"י שעדיין המעות בידה ה"ל כאלו כבר הוציאה אותה ע"ש.

⁷⁰ כיון שלא הזכירו בשעת הקידושין לקדושי ביה, סתמא כמקדש במלוה לחודיה דמי.

⁷¹ ס"ל דכיון דנותן לה השטר הוי כמלוה ופרוטה. ט"ז שם טז ח"מ יח

⁷² שו"ע ונו"כ שם ט

⁷³ בטור כתב בזה וכיון דלא קין לאו ריבית הוא אלא אבק ריבית עד דאמר לה ארבעה בחמשה עכ"ל ועיין ט"ז יח מה שהקשה ועיין אבנ"מ כא מש"כ ליישב. ועיין ב"ש כג שכתב אף על גב דקוצין בשעת הלואה מ"מ אינה נותן לו שום דבר מ"ה לאו ריבית גמור הוא מ"ה כתב שהוא כריבית. ט"ז על שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כח סעיף ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וכן אם היה לו מלוה⁷⁴ אצלה כבר ומחל לה כולה, ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מחילת מלוה שאני מוחל אותה לך, באותה הנאה⁷⁵ תתקדש לי, לא במלוה עצמה, הרי זו מקודשת וכן אם אמר לה הרי את מקודשת לי במה שאני מרויח לך הזמן במלוה שאת חייבת לי מכבר, דאף על גב דאילו אמר לה התקדשי לי במלוה עצמה לא היתה מקודשת דלא יהיב לה מידי בעין, ההיא הנאה שהיתה נותן לאחר שישתדל לה כך, או לו, הויה בעין ומקודשת. ואסור לעשות כן משום ריבית. ויש אומרים⁷⁶ שבאלו השנים חילוקים אינה מקודשת⁷⁷, שכיון שעכשיו אינו נותן לה כלום לא עדיף הנאת הרחבת הזמן יותר מהמלוה עצמה⁷⁸, וגם אין בזה אפילו איסור משום ריבית כיון דאינו שעת הלואה, וגם עתה אינה נותנת לו דבר וגם לא קץ לה מידי דדבר קצוב אין כאן איסור כלל⁷⁹. ויש לחוש לדברי שניהם ומקודשת מספק⁸⁰. ואם אחר כך קבלה קידושין מאחר צריכה גט משניהם.

היתה חייבת מעות לאדם⁸¹ אחר והגיע זמן לפרוע, ובא זה ונותן פרוטה למלוה להרויח לה זמן, וקדשה באותה הנאה, כלומר שאמר לה בשעת מתן מעות למלוה התקדשי לי בפרוטה זו שאני נותן למלוה, ואמרה הן הרי זו מקודשת, אבל אסור למלוה לעשות כן משום ריבית, דאע"ג דריבית גמור לא הוה דלאו ריבית הבא מלוה למלוה הוא, מכל מקום הוי כחוזר ונוטל מן האשה שאסור לעשות כן.

⁷⁴ שו"ע ונו"כ שם י

⁷⁵ אבל אם אמר במחילת מלוה אינה מקודשת כ"כ רש"י והרא"ש והר"ן ולא כתו' פ' המדיר, וכתב בחידושי מהרי"ט שצריך שימחול לה ואח"כ יאמר לה תתקדש בהנאת מחילה אבל מדיבור זה שאומר בהנאת מחילה לא משמע שמוחל לה. ב"ש שם כה

⁷⁶ זה הוא דעת הרמב"ם ור"ח ומבואר במ"מ הטעם דלא עדיף הנאת מלוה ממלוה עצמה וכיון שבשעת קדושין אינו נותן לה דבר לא עדיף הרווחת זמן ממלוה גופה. ח"מ שם יט

⁷⁷ לבוש שם אך בב"ש כה כתב נראה דלא קאי אלא על אם מרויח הזמן אבל אם אמר שמקדש אותה בהנאת מחילה מקודשת לכ"ע אלא הר"ן נסתפק בזה ולא כלבוש.

⁷⁸ וכיון דבמלוה עצמה אם היה מקדשה בה לא הויה מקודשת גם בטובת הנאה שלה אינה מקודשת, דאי אפשר שתועיל יותר הנאת מלוה ממלוה עצמה.

⁷⁹ ולא דמי להנאת הרחבת זמן בשית מלוה, דהתם כיון שהוא מלוה לה מעות בעין ואילו היה רוצה לקדשה באותן המעות אם היה נותנה לה לשם קידושין היתה מקודשת, גם כשאינה מקדשה במעות עצמה אלא בהנאת הרווחת הזמן מקודשת בו, וגם כיון שהיא שעת ההלואה מחוי יותר כריבית אבל ריבית גמור לא הוי כיון דלא קץ לה מידי כגון ד' בה' וגם לא מידי שקיל מינה

⁸⁰ רמ"א שם

⁸¹ רמ"א שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ואם מקדש בריבית קצוצה י"א⁸² שאינה מקודשת, וי"א⁸³ שמקודשת.

טז. מלוה ופרוטה דעתיה אפרוטה

עוד התבאר שם דף מז. שאם היה לו מלוה⁸⁴ אצלה ונותן לה עתה פרוטה ואמרה לה התקדשי לי במלוה ופרוטה הרי זו מקודשת, דסתמא דעתה אפרוטה שהוא בעיני⁸⁵.

יז. שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב

כאילו ילדו

כשמתפללים על ילד מאומיץ⁸⁶, יש להזכירו בשם אמו המאמצת, וכן כשקוראים לתורה יש לקראו על שם אביו מאמצו⁸⁷, שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, ויש מסתפקים⁸⁸ לומר שנחשב זה גם כאילו קיים פריה ורביה.

⁸² מ"ז שם יש וכתב הטעם דכיון דצריך הוא להחזיר בדיונים הו"ל גזל דריבית ונזל דין אחד להם וכדאיתא ר"פ איזהו נשך ועוד יש לי ללמוד דמקדש באונאה נמי לא הוי קידושין דהא בגמ' שזכרתי מדמה גם אונאה לגזל ואף על גב דעביר שם בגמ' צריכותא מ"מ לפי האמת שלשתן שוים ועל כן יש להחמיר גם במקדש באונאה בענין דהוי ביטול מקח דלא להוי קידושין ואם יקדשנה אחר צריכה נט גם משני כי אין להקל מחמת קידושין אלו כיון דלא נזכר בגמ' בפירוש מדבר זה כן נראה לענ"ד.

⁸³ כ"ב ב"ש שם בו ודייק כן מרש"י וכת י"ל דוקא בשלקח כבר מעות ריבוי ממנה מקדש בו בזה ס"ל לריב"א דמקודשת אף על גב ר"ק יוצא בדיונים מ"מ יכול לקדש בו אבל אם לקח ממנה איזה חפץ בריבית ומקדש בו י"ל דאינה מקודשת די"ל דידי שקלת.

⁸⁴ שו"ע ונו"כ שם יד

⁸⁵ והיינו דעתה אפרוטה רק אפרוטה לפי שהוא בעין דאי נימא דעתה אפרוטה היינו נמי אפרוטה א"כ תיקשי מ"ט דמ"ד מלוה ופרוטה אינה מקודשת וכי ס"ד דדעתה אמלוה לחוד ולא אפרוטה ואם קידשה במלוה פרוטה ובפרוטה בעין נימא דדעתה רק אמלוה ולא אפרוטה אלא ודאי מ"ד אינה מקודשת משום דדעתה אתרווייהו ומ"ד מקודשת ס"ל דעתה רק אפרוטה שהיא בעין, וכן מבואר בתשובת הרשב"א סי' אלף רל"ג ומבואר דהיכא שמקדש בראוי ושאינו ראוי לא הוי קידושין והא דמקדש במלוה ופרוטה דמקודשת אינה אלא משום דדעתה רק אפרוטה ומ"ד אינה מקודשת היינו משום דדעתה אתרווייהו ומקדש בראוי ואינו ראוי אינה מקודשת. אבני מילואים שם לז ועיי"ש מה שהאריך בביאור זה.

⁸⁶ משנה אחרונה סימן קמז אות כ

⁸⁷ עיין שו"ת עשה לך רב חלק ו סימן כג

⁸⁸ שו"ת ציץ אליעזר חלק יח סימן עג אות ה וז"ל אזכיר מה שנשאלתי זה כמה לענין קיום מצות פו"ר, והוא, דמכיון שחז"ל אומרים שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב "כאילו" ילדו (מגילה ד' י"ג ע"א וסנהדרין ד' י"ט ע"ב) אם כן, האם יוכלו לקיים מצות פו"ר עיי"ש שאדם יגדל בתוך ביתו יתום ויתומה

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

המגדל יתום⁸⁹ בתוך ביתו ונכתב בשטר שם המגדל כאביו, בין אם כתב עליו בשטר בני, או היתום כתב על המגדל אבי, השטר כשר, הואיל וגדלוהו ראוי⁹⁰ לכתוב כך. כשאין בנים⁹¹ למאמץ ולישנא מעליא הוא לכנות את המאומץ כבנו של המאמץ בשטרות ובמסמכים.

אולם אם יש בנים למאמץ י"א⁹² שלישנא מעליא הוא, וי"א⁹³ לאו לישנא מעליא הוא.

אבל בבת גם כשיש בנים זכרים למאמץ אפשר לו לכנות את מאומצתו בשם בת.]. וכשיש לו בנות לאו לישנא מעליא הוא לי"א הנזכר.

והשבתי שכבר ישב על מדוכה זאת הגרש"ק ז"ל בהנהותיו לשו"ע אה"ע סימן א' סעי' א', דכותב וז"ל: נסתפקתי במי שגידל יתום ויתומה בתוך ביתו אם נחשב זה קיום פו"ר כיון דאחז"ל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו כאילו ילדו א"כ יש לומר דהוי נמי כאילו קיים פ"ו, או עכ"פ אינו דומה לולד ממש ולא קיים בזה פ"ו. ורוצה לומר דזה תלוי בפלוגתת הדרישה עם הט"ז ביו"ד סימן רמ"ב, דדעת הדרישה דכל מקום דנאמר כאילו אין המוקש שזה אל מי שמקיש לו, והט"ז חולק דהוא שזה ממש, ולכך ה"נ להדרישה כיון דאינו לידה ממש ואינו יוצא בה ידי פ"ו, אבל להט"ז שהוא שזה ממש או יוצא בה ידי פ"ו. ותו מוסיף וכותב, דמיהו אף להדרישה מ"מ הוי רק אם לא הוליד כלל, אבל אם הוליד ומתו וגידל יתום ויתומה ודאי קיים פ"ו דמ"נ אם בעינן לידה הרי הוליד ממש, ואף דלא גדלה הרי הגדיל יתום ויתומה, ונהי דלא הוליד עכ"פ גידל, ויוצא מ"נ, ומסיק בלשון: כן נראה לי נכון לדינא. ואכמ"ל.

⁸⁹ רמ"א הו"מ מב סוף סעיף טו

⁹⁰ ומשמע שאף לכתחלה כותבים כן, ולפ"ו אם כתב יוסף בן שמעון, ושמעון אינו אביו אלא מגדלו ג"כ כשר, וכתב הסמ"ע דה"ה אם כתב לחמותו אמי, אלא שאפשר דלא איירי כשהעלה שם אביו בשם המגדל, אלא כתב אני נותן לאביו או לבני וכיוצא בו, וכן משמע בתשובות מיימוני לספר משפטים סימן מה, ושם איירי בכך אשתו, וכתב עליו בני, ולכאורה נראה שלהעלות שם אביו בשם המגדל, אסור עכ"פ לכתחלה, ובשו"ת הרא"ש נראה שאם הוחזק לקרותו בן פלוני והוא המגדל, השטר כשר, שוב ראיתי שהאחרונים דנו בענין זה, והעלו שיש לחוש למכשולים, ובעיקר בכך מאומץ שמקפידים שלא ידע שם אביו האמיתי, אא"כ יודעים שבאמת יש לו אב אמיתי בשם אחר ושם המגדל אינו אלא משום חביבות, עיי' שו"ת מנחת יצחק ח"א סימן קלו וח"ד סימן מט, ועיי' שו"ת משנה הלכות ח"ד סימן קסו אם מותר לקרותו לתורה בשם בן המגדל. ובפת"ש שם ס"ק יב כתב בשם התומים בשם כנה"ג שמחלק דדוקא כשאין למגדל בנים, והתומים תמה מנין לו לחלק בזה, דהטעמים שכתב בתשובת מיימוני שייכים גם כשיש לו בנים, והפת"ש הביא בשם שו"ת חת"ס אה"ע"ז סימן עו להסביר סברת הכנה"ג דבשלמא כשאין לו בנים לא איכפת ליה ואדרבה נוח לו שזה יקרא בן ואינו חושש שמא ימעט הירושה מבניו הטבעיים, משא"כ כשיש בנים טבעיים חושש שלא יבא מזה טעות והפסד לבניו בנחלתו, ולכן יש מקום לפסול שטר כזה, ובערוה"ש מפרש דברי התומים שאם יש למגדל בן ששמו כשם היתום, ונכתב על היתום בשטר בני פלוני פסול, משום דהוי שטר שיכול לזייף, ועיי' ספר משפט הכתובה שער ד פרק ג. ופתחי חושן חלק י פרק ז הערה יז

⁹¹ שו"ת ציץ אליעזר חלק ד סימן כב בסופו

⁹² האו"ת והנתיבות

⁹³ הכנה"ג היעב"ץ והחתם סופר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כשיש למאמץ בן ששמו כשם המאמץ אליבא דכו"ע אין לכנות את המאמץ בשטרות ובמסמכים בשם בנו.

כשיש למאמץ הורים בחיים אין למאמץ לכנות את מאמצו לכתחילה בשטרות ובמסמכים בשם אבי סתם, ובדיעבד הדבר טעון הכרעה לפי ראות עיני הדיין בהתאם לנסיבות.

יח. כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו

ילדו

כבר התבאר במסכת קידושין דף ל. שכשם שמצוה⁹⁴ ללמד את בנו כך מצוה ללמד את בן בנו, ובן בתו⁹⁵, שנאמר (דברים ד פסוק ט) וְהוֹדַעְתֶּם לְבְנֵיכֶם וְלְבְנֵי בְנֵיכֶם. וכל השומע הפרשה מבן בנו כאלו שמעה מהר סיני⁹⁶.

ולא לבן בנו בלבד אלא אלא מצוה על כל חכם וחכם מישראל ללמד את כל התלמידים אף על פי שאינן בניו, שנאמר (דברים פרק ו הלכה ז) וְשִׁנְנֶתֶם לְבְנֵיכֶם מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוּ בְנֵיכֶם אֵלּוּ תִלְמִידֵיךָ שֶׁהַתְּלִמִּידִים קְרוּיִין בְּנִים שֶׁנֶּאֱמַר מַלְכִים ב ב פסוק ג) וַיֵּצְאוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים, וכל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו⁹⁷, אם כן למה נצטוה על בנו ועל בן בנו⁹⁸, להקדים בנו לבן בנו ובן בנו לבן חבירו.

⁹⁴ שו"ע ונו"כ רמה ג

⁹⁵ ש"ך שם א

⁹⁶ ערך לחם מהריק"ש שם ממרדכי פרק קמא דקדושין [רמז תצו]

⁹⁷ בחכמת שלמה (אבהע"ז סימן א') כתב שמועיל בזה לענין מצות פרו ורבו דהוי כילדו ממש, וכ"כ בספר אהבת ציון (דריש ט' ד"ה מה יקר) בשם אביו הנודע ביהודה, וביאר שזהו שרמז בן עזאי שלא קיים פרו ורבו אלא ע"י התורה שמלמד לאחרים, וזה הוי כמו ילדו. והקהלת יעקב בחיי עולם (פרק לא, יד) כתב וז"ל – וזו עצה יקרה לחשוכי בנים ר"ל להחזיק ת"ח על הוצאותיו עד שיגדל להיות ת"ח אמיתי, ויהא נחשב בב"ד של מעלה כאילו הניח בן. וכיו"ב הובא במדרש ויקרא רבה (כו, ב) 'מי הקדימני ואשלם וכו' זה רווק הדר במדינה ונותן שכר סופרים ומשנים, אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם גמולו ושכרו וליתן לו בן זכר'.
⁹⁸ ולא כתבה סתם ולמדתם עם כל בני אדם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

